

Handlingsplan för företagande, stärka företagarandan i EU

2012/13:FPM60

Näringsdepartementet

2013-02-12

Dokumentbeteckning

KOM (2012) 795

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén, Handlingsplan för företagande 2020, stärka företagarandan i EU

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat ett meddelande med förslag till åtgärder som ska stimulera små och medelstora företag. I meddelandet lyfter kommissionen fram tre pelare inom vilka de planerar ett antal åtgärder för att stärka entreprenörskapet och företagarandan i EU.

- Utbildning i företagande för att stödja tillväxt och nya företag
- Skapa en miljö som tillåter företagare att utvecklas och växa
- Användning av förebilder och inriktning på specifika grupper

Åtgärderna som kommissionen föreslår spänner från mer konkreta förslag som regleringsändringar till olika informationsinsatser och attitydstärkande åtgärder.

Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar arbetet med att stärka företagandet och entreprenörskap. Samtidigt påminner regeringen om att medlemsstaternas befogenheter på exempelvis skatteområdet och utbildningsområdet ska respekteras.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen aviserade i sitt meddelande om industripolitiken hösten 2012 (KOM(2012) 582) att de skulle återkomma med ett helhetsinitiativ om företagande och entreprenörskap. Många av de åtgärder som kommissionen nu samlat aviserar har sitt ursprung i arbetet med småföretagsakten (KOM(2008) 394) och andra meddelanden på olika politikområden. Detta är dock första gången som kommissionen presenterar ett meddelande som fokuserar på just entreprenörskap och företagande.

1.2 Förslagets innehåll

Bakgrund

Kommissionen skriver att mot bakgrund av den aktuella ekonomiska krisen och den nya ekonomiska styrningsmekanismen, utvecklas och betonas i detta meddelande åtgärder på de områden där kommissionen i sin översyn av småföretagsakten konstaterat att kontinuerliga förbättringar behövs i medlemsstaterna och på EU-nivå.

Alla små och medelstora företag är olika: de varierar i storlek och i fråga om verksamhetsområde och juridisk form, vilket förutsätter ett korrekt anpassat politiskt beslutsfattande. Denna princip gäller såväl fria yrken som enskilda företagare, som också bidrar avsevärt till EU:s ekonomi. Principen om att ”tänka småskaligt först” måste bli utgångspunkten för EU:s och medlemsstaternas politik. Vi måste arbeta för att se till att företagande är en attraktiv möjlighet för EU-medborgarna. Det omfattar även företagare inom social verksamhet, vars potential ofta underskattas. Dessa företagare skapar hållbara arbetstillfällen och har visat sig vara mer motståndskraftiga mot krisen än den övriga ekonomin. Sociala företagare är innovatörer, utvecklar det sociala införlivandet och bidrar till att nå målen i Europa 2020-strategin.

Kommissionen anser att handlingsplanen utgör en grund för beslutsamma gemensamma insatser för att frigöra EU:s företagarpotential, undanröja de befintliga hindren och revolutionera företagarkulturen i EU. Den syftar till att underlätta skapandet av nya företag och till att skapa ett klimat som tillåter befintliga företagare att utvecklas och växa. I handlingsplanen föreslås tre områden där åtgärder omedelbart bör vidtas:

1. Utbildning i företagande för att stödja tillväxt och nya företag.
2. Förbättrade ramvillkor för företagande genom undanröjande av strukturella hinder och genom stöd i avgörande faser av företagens livscykel.
3. En mer dynamisk företagarkultur i EU: stöd för en ny generation av företagare.

i) Åtgärdsplan 1 Utbildning i företagande för att stödja tillväxt och nya företag

Företagande är en nyckelkompetens inom det europeiska ramverket, och motsvaras av en åtgärd i kommissionens aktuella meddelande om en ny syn på utbildning. Företagande som ett verktyg för att öka anställbarhetsnivån betonas också i den årliga tillväxtöversikten 2013. Ett antal medlemsstater har framgångsrikt infört nationella strategier för utbildning i företagande och införlivat sådan utbildning som en obligatorisk del i läroplanen, men det är inte tillräckligt. Utbildningen bör göras mer verklighetsförankrad genom praktiska och empiriska inlärningsmodeller och erfarenhet från verkliga företagare. Fastställda lärandemål för företagande krävs för alla utbildningsinstanser, i syfte att införa effektiva inlärningsmetoder för företagande i undervisningen. Praktiska erfarenheter av företagande kan också komplettera utbildningen. Ungdomar bör uppmuntras att utveckla entreprenörskompetens genom informell och icke-formell utbildning, som exempelvis ideellt arbete. Dessa erfarenheter bör också valideras och erkännas, i enlighet med kommissionens rekommendation på detta område.

- ...och nya gränser: högre utbildning i företagande

Betydelsen av högre utbildning i företagande sträcker sig långt bortom spridningen av kunskap och omfattar även deltagande i ekosystem, partnerskap och industriallianser. I och med att högteknologiska företag med hög tillväxt allt mer är i fokus för den offentliga näringslivspolitik, utgör högskolor och universitet en aktiv del av medlemsstaternas och EU:s innovationspolitik. Kommissionen tycker att universiteten bör bli mer näringslivsinriktade. Därför har kommissionen i samarbete med OECD redan utarbetat en ram för näringslivsinriktade universitet. Denna ram syftar till att hjälpa intresserade universitet att utvärdera sin egen verksamhet och öka sin kompetens med hjälp av skräddarsydda inlärningsmodeller.

ii) Åtgärdsplan 2 – Skapa en miljö som tillåter företagare att utvecklas och växa

- Bättre tillgång till finansiering

Ett viktigt inslag i ett framgångsrikt företagsekosystem är att det finns en rad investerare i ett tidigt skede (riskkapitalinvestorer och företagsänglar) som tillhandahåller såddfinansiering och riskkapital under första finansieringsrundan. Dessa investerare har stöd av ett omfattande nätverk med branschkollegor och tillhandahåller värdefull kunskap och värdefullt stöd i fråga om marknaden och utvecklingen av det ”smarta riskkapitalet”. Sådana investeringar kan också främjas genom skatteincitament.

- Stöd för nya företag i de kritiska faserna av företagets livscykel och för att hjälpa dem att växa

Omkring 50 % av alla nya företag går i konkurs under de fem första åren. Om EU:s företagare ska lyckas skapa den tillväxt som vi förväntar oss av dem, måste vi avsätta större resurser för att hjälpa dem att ta sig igenom denna period. Företagen saknar ofta ett lämpligt ekosystem som gör det möjligt för dem att växa. Viktiga livlinor kan tillhandahållas av stödtjänster med goda kunskaper om marknaderna, vilket skulle öka nya företags framgångar avsevärt. Helhetsprogram med viktiga inslag som exempelvis ledarskapsutbildning, handledning inom forskning och utveckling samt nätverkande med andra företag, potentiella leverantörer och kunder skulle utgöra ett effektivt stöd. Företagare behöver allt oftare råd och stöd för att hantera resursknapphet och osäkra försörjningskedjor genom strategiska investeringar och produktutveckling. Många småföretag står också under ökat tryck från sina kundföretag att uppfylla nya standarder och konstruktionskrav som rör ökad resurseffektivitet och återvinnbarhet. Att undanröja hindren för den inre marknaden och därigenom skapa lika konkurrensvillkor kommer att hjälpa företagen att utveckla sin gränsöverskridande verksamhet. Detta omfattar att ta itu med dubbelbeskattning och att avskaffa oförenliga skatteregler och andra skatteåtgärder som utgör gränsöverskridande hinder på den inre marknaden och för utländska investeringar i EU.

- Frigöra nya affärsmöjligheter i den digitala åldern

En bättre användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT) kan avsevärt bidra till nya företags utveckling. IKT är en viktig tillväxtkälla för de nationella ekonomierna och europeiska små och medelstora företag som tillämpar IKT växer två till tre gånger snabbare. Som kommissionen anger i sitt meddelande om industripolitiken måste *"företagarna [...] också till fullo ta vara på den digitala inre marknaden som förväntas växa med 10 % om året fram till 2016."* Med utgångspunkt i den digitala agendan och flaggskeppsinitiativen inom industripolitiken kommer kommissionen att hjälpa företagare och små och medelstora företag att fullt ut utnyttja potentialen hos IKT, såväl när det gäller *utbudet* av nya digitala produkter och tjänster som *efterfrågan* och en smart användning av denna teknik.

- Underlätta företagsöverlåtelse

Varje år överläts omkring 450 000 företag med 2 miljoner anställda inom EU. Ändå kan det vara så komplicerat att överlåta ett företag att uppskattningsvis 150 000 företag med 600 000 arbetstillfällen kan försvinna årligen. Detta beror främst på lagstiftnings- eller skattebördor, bristande kunskaper om de nödvändiga förberedelserna och bristen på transparenta marknader för sådana överlåtelser, samt de långa tidsperioder som krävs för att uppfylla formkrav. Vidare gör även faktorer som företagets associationsform (enskild firma) och ålder (särskilt för företag som är funnits i mindre än tre år) dem sårbara. Därför är misslyckade överlåtelser vanligast för de minsta företagen. Dessa företag bedriver kontinuerlig verksamhet med etablerade produkter, marknader och kunder och har därför större chans att

överleva än nya företag. Potentiella företagare bör känna till att förvärvet av ett företag med kontinuerlig verksamhet kan vara ett attraktivt alternativ till att starta ett nytt företag. Överlåtelser bör underlättas för såväl företagare som vill överlåta sitt företag som förvärvaren.

- Omvandla misslyckanden till framgångar: en andra chans för företagare vid hederliga konkurser

Forskningen att företag som drivs av personer med tidigare erfarenhet av att driva företag är mer framgångsrika och överlever längre än andra nystartade företag samt har fler anställda. Företagsmisslyckanden bör därför inte leda till ett "livstidsstraff" med förbud för all ny företagsverksamhet utan bör betraktas som en möjlighet till lärdomar och förbättringar – en synpunkt som vi i dag redan fullt ut har accepterat som grunden för framgångar inom vetenskaplig forskning. Alla försök att främja en ny generation med företagare bör följaktligen omfatta en försäkran om att de inte för evigt kommer att förbjudas från att starta fler företag om de misslyckas vid första försöket. Konkurrenslagstiftningen måste alltså tillåta snabba och effektiva sätt att inge fordringar och få ersättning för fordringsägande företag, medan snabbare och mindre kostsamma förfaranden för avveckling av företag och ackordsförfaranden efter konkurs bör införas.

- Regelbördan: tydligare och enklare regler

Att minska den onödiga eller alltför betungande regelbördan är fortfarande en av kommissionens politiska prioriteringar. I det syftet inleddes, utöver konferenser i medlemsstaterna, ett offentligt samråd den 1 oktober 2012 för att identifiera de tio mest betungande EU-rättsakterna. Resultatet av detta samråd kommer tillsammans med en mer specifik analys att beaktas vid bedömningen av behovet av en översyn av EU-lagstiftningen på specifika områden. De regleringsskyldigheter som påförs företagen bör vara tydliga och enkla. Utöver att skydda folkhälsan, arbetsmiljön och miljön bör tydliga regelverk garantera lika konkurrensvillkor, rättvis och fri konkurrens, affärssäkerhet och marknadsförutsägbarhet.

Smart lagstiftning kan också främja innovation och placera europeiska företag i ledningen för viktig teknik och viktiga tjänster. Överlappande eller ej samordnad licensiering bör emellertid avskaffas. Betungande formaliteter som exempelvis kravet på att kunna styrka att offentliga handlingar är autentiska (t.ex. företagsregister) bör även avskaffas för företagsverksamhet på den inre marknaden.

iii) Åtgärdsplan 3 – Användning av förebilder och inriktning på specifika grupper

- Ett nytt synsätt: företagare som förebilder.

Inom EU finns ett begränsat antal välkända företagsframgångssagor. Det beror på att företagande inte har framhållits som ett karriäralternativ. Inom EU betraktas ”företagare” sällan som ett eftertraktat yrke. Trots att företagare skapar sysselsättning och driver ekonomin framåt, framhålls framgångsrika företagare inte som förebilder i media. Detta gör företagande till ett mindre attraktivt yrke för unga människor, och avskräcker människor från att vilja bli företagare. En viktig åtgärd för att ändra företagarkulturen är därmed att ändra synen på företagare genom praktisk och positiv kommunikation om företagares bedrifter, om deras värde för samhället och om möjligheterna att skapa nya företag eller förvärva företag som en karriär. För att lyckas med detta måste företagarnas roll som förebilder stärkas, med beaktande av mångfalden av olika typer av företagare och framgångsmodeller.

- Nya möjligheter: att nå ut till kvinnor, äldre, invandrare, arbetslösa och unga.

Demografiska grupper som är underrepresenterade inom företagavärlden i EU som helhet och särskilt när det gäller nystartade företag är unga människor, kvinnor, funktionshindrade och invandrare. EU måste ge dessa grupper en möjlighet att ta sig in i företagavärlden i syfte att skapa arbetstillfällen, stärka dessa gruppers ekonomiska ställning och sociala inflytande och lyfta fram deras kreativa och innovativa kapacitet.

- Kvinnor

Kvinnor utgör en stor grupp med företagarpotential i EU. Kvinnor som startar och driver företag möter enligt kommissionen fler svårigheter än män, särskilt när det gäller tillgången till finansiering, utbildning, nätverkande och med att förena företagandet med familjelivet. Potentiella kvinnliga företagare bör informeras om programmen för företagsstöd och möjligheterna till finansiering.

Under 2009 inrättade kommissionen Europeiska nätverket med ambassadörer för kvinnligt företagande, som fungerar som inspiration för kvinnor som är potentiella företagare. Detta initiativ följdes upp 2011 av Europeiska nätverket av mentorer för företagande kvinnor, som ger ideell rådgivning till kvinnor som startar och driver nya företag.

- Äldre

Eftersom människor lever längre och blir friskare håller de traditionella modellerna och valen när det gäller pensionering på att förändras. Äldre personer som vill starta sitt första företag bör kunna använda samtliga befintliga stödtjänster. Äldre företagare kan också vara en värdefull resurs för andra företagare. Pensionerade företagare besitter värdefulla kunskaper

och värdefull erfarenhet som kan göra det lättare för en oerfaren företagsgrundare att starta och driva ett företag. Dessa kunskaper utgör ett värdefullt europeiskt intellektuellt kapital som bör utnyttjas på bästa sätt.

- Invandrarföretagare

Invandrare utgör en viktig grupp med potentiella företagare i Europa. De företag som drivs av invandrare i EU i dag är dock ofta små- och mikroföretag med få eller mycket få anställda. De är också små i jämförelse med inhemska företag med avseende på omsättning och vinst. Kvalificerade invandrargrupper möter ofta juridiska problem, begränsade arbetsmarknader och karriärmöjligheter, vilket gör att de väljer att bli egenföretagare. Det bör också noteras att vissa tredjeländer för en särskilt attraktiv invandringspolitik för att underlätta ankomsten av företagare. De mer sårbara grupperna med mindre kvalificerade invandrare bör också beaktas. Förutom att invandrare startar fler företag än övriga befolkningen misslyckas de oftare på grund av bristen på information, kunskaper och språkkunskaper.

- Arbetslösa, särskilt ungdomar

Allt affärsutvecklingsstöd bör omfatta vägledande information och vara kopplat till stödtjänster, rådgivning, företagscoachning och mentorskap. Detta stöd kan också omfatta tillhandahållande av särskild kompetens (exempelvis förmåga att se affärsmöjligheter, affärsplanering, ekonomisk förvaltning, försäljning och marknadsföring), antingen via informella kanaler (t.ex. inom ramen för ett mentorskapsprogram) eller mer formellt genom deltagande i en kurs. Stödet bör inriktas på de grupper som har störst potential (exempelvis arbetslösa arbetstagare med yrkeskunskaper, kvinnor eller unga), och bör utgå från ett nära samarbete mellan arbetsförmedlingar och tillhandahållare av företagsstöd och finansiering. Målet är att bidra till en smidig övergång för arbetslösa till egenföretagande, att göra deras företag mer hållbara samt skraddarsy stöd för grupper i behov av ytterligare resurser, som exempelvis unga personer eller personer som kanske inte bäst nås genom traditionella kanaler för företagsstöd.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Eventuella budgetära konsekvenser får beräknas för respektive förslag då de realiserar. Förslag som innebär att medel från EU-budgeten används kan komma att kräva nationell medfinansiering, det behöver dock inte vara offentliga medel. Eventuella medel från statsbudgeten ska tas inom ram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar arbetet med att stärka företagandet och entreprenörskap. Samtidigt påminner regeringen att medlemsstaternas befogenheter på exempelvis skatteområdet och utbildningsområdet måste respekteras.

Regeringen är vidare positiv till tillämpningen av principen tänk-småskaligt-först vid regelgivning och ställer sig bakom kommissionens arbete med smart lagstiftning för att förenkla för företagen. Däremot anser regeringen att det är olämligt att generellt undanta små företag från ny lagstiftning och att undantag eller lättnader för små företag alltid måste bedömas och analyseras från fall till fall. Regeringen är positivt inställd till förslagen att arbeta med olika målgrupper även om kommissionen tydligare kunde redovisat att åtgärderna ska göras utifrån behovet av långsiktig hållbar tillväxt

Även inriktningen mot att stärka utbildningsystemet för att förbereda elever för arbetsmarknaden och eventuellt rollen som entreprenör är positiv. Dock vill regeringen understryka medlemsstaternas befogenheter inom utbildningsområdet och ställer sig tveksamt till detaljreglering av utbildningarnas innehåll. Universitetet och högskolorna ska samverka med det omgivande samhället men vara självbestämmande över sin verksamhet och utbildningarnas innehåll.

Det är också viktigt att arbeta med att ta bort de hinder som finns kvar för att stärka funktionen hos den inre marknaden och det hade varit välkommet om kommissionen i meddelandet hade berört de möjligheter som uppstår i samband med omställningen till en grön ekonomi.

Det är vidare viktigt att de åtgärder som kommissionen vidtar görs i samverkan med och kompletterar medlemsstaterna egna insatser. I det perspektivet vill regeringen också påminna om att både kommissionen och medlemsstaterna har ett ansvar för arbetet med att stärka tillgången till kapital för små och medelstora företag. Regeringen är också, med hänsyn till medlemsstaternas befogenheter på skatteområdet, tveksam till kommissionens uppmaningar på skatteområdet. De är i många fall alltför långtgående och detaljerade avseende utformningen av medlemsstaternas skattesystem.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu ej kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej aktuellt

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringen bedömer att meddelandet är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet kommer att behandlas vid rådets möte (Konkurrenskraft) den 19 februari 2013 genom en riktlinjedebatt.

4.2 Fackuttryck/termer

-